

---

**Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 36 от 15 май 2006 г. за изискванията за психологическа годност и условията и реда за провеждане на психологическите изследвания на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС, на водачи на МПС и на председатели на изпитни комисии и за издаване на удостоверения за регистрация за извършване на психологически изследвания**

---

Публикуван на: 29.03.2016



Проектът е публикуван в електронен вид за обществено обсъждане и е на разположение в Министерство на транспорта, информационните технологии и съобщенията

## **Мотиви**

Представям на вниманието Ви проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 36 от 15 май 2006 г. за изискванията за психологическа годност и условията и реда за провеждане на психологическите изследвания на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС, на водачи на МПС и на председатели на изпитни комисии и за издаване на удостоверения за регистрация за извършване на психологически изследвания.

С проекта на наредба се цели да бъде подоброено качеството на психологическите изследвания и да се улесни прилагането на изискванията от всички адресати на нормативния акт – лицата, получили удостоверения за регистрация, психолозите, работещи в психологическите лаборатории, лицата, подлежащи на психологически изследвания и структурните звена от Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, които имат функции по прилагането на наредбата.

Предлаганите промени са в резултат на установени при прилагането на наредбата и извършването на контрол за спазването на изискванията за провеждане на психологическите изследвания и издаването на удостоверения за регистрация за провеждане на психологически изследвания на нередности, недобри практики, неясноти и пропуски.

Предвидените с проекта на наредба изменения и допълнения са следните:

**I.** Предложени са изменения в съответствие с чл. 5, ал. 2 от Закона за ограничаване на административното регулиране и административния контрол върху стопанската дейност. Предвидено е да отпаднат част от документите, които в момента се прилагат към заявленията за вписване в регистъра по чл. 153в, ал. 1 от Закона за движението по пътищата:

1. Предлага се при регистрацията за извършване на психологически изследвания да не се изисква представяне на копие на заявлението за вписване в регистъра по чл. 10, ал. 1, т. 2 от Закона за защита на личните данни. Съгласно чл. 14, ал. 2 от същия закон вписването

в регистъра се удостоверява с идентификационен номер. Тъй като регистърът е публичен (чл. 14, ал. 3), достатъчно е този идентификационен код да бъде посочен в заявлението за вписване в регистъра на лицата, извършващи първо и второ психологическо изследване, без да е необходимо представянето на други документи във връзка с регистрирането им като администратори на лични данни.

2. В чл. 1536, ал. 1, т. 1 от Закона за движението по пътищата е указано, че първото и второто психологическо изследване се извършват от болници за активно лечение, групови практики за медицинска помощ, медицински центрове, диагностико-консултативни центрове, и центрове за психично здраве. За да функционират, изброените лечебни заведения следва да притежават разрешение – за лечебните заведения за болнична помощ или удостоверение за регистрация – за лечебните заведения за извънболнична помощ. В чл. 41, ал. 1 съответно в чл. 49, ал. 1 от Закона за лечебните задължения е предвидено воденето на публични регистри на лечебните заведения за болнична и за извънболнична помощ. В тази връзка с § 2 от проекта на наредба се предлага да отпадне изискването за представяне на копие на разрешението за осъществяване на лечебна дейност по чл. 46, ал. 1 от Закона за лечебните заведения и на копие на удостоверението за регистрация на лечебното заведение по чл. 40, ал. 10 от Закона за лечебните заведения при извършване на регистрация за първо и второ психологическо изследване.

3. Освен горепосочените документи, се предлага да отпадне и представянето на копие на трудовия договор на психолога и копието на справката за приети и отхвърлени уведомления по чл. 62, ал. 5 от Кодекса на труда. Проверката за наличието на сключен трудов договор с психолога, работещ в лабораторията, също ще се извършва служебно чрез предоставянето на информация от Националната агенция по приходите.

**II. Изменения и допълнения, които имат за цел да се опрости и улесни работата на лицата, които провеждат психологически изследвания, и допуска им до извършването на дейността:**

1. Предоставя се възможност едно и също помещение да се използва за повече от една психологическа лаборатория. Предвидено е представянето на декларация от управителя на лечебното заведение, към чието удостоверение за регистрация е включено същото помещение, за това, че е съгласен то да се ползва и от друга психологическа лаборатория. Създаването на тази възможност няма да доведе до влошаване на качеството на психологическите изследвания, нито ще затрудни контрола за спазване на изискванията. Психологическите изследвания се извършват в предварително обявен ден и час в уеб базираната система на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ и служителите, извършващи функции по контрола, имат непрекъснат достъп до информацията, която им е необходима – кое лице в коя лаборатория и кога ще проведе психологическо изследване.

2. Предлага се достъп до уеб базираната система на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ за психологическите изследвания да бъде предоставян, освен на психолозите, и на технически сътрудници, работещи при лицето, получило удостоверението за регистрация. Предоставянето на достъп до системата, чрез който ще могат да се извършват записвания за психологически изследвания и справки, на техническите сътрудници, подпомагащи дейността на психологическите лаборатории, допълнително ще я улесни.

3. Отменя се изискването протоколите със заключения за психологическа годност да се издават в два екземпляра, единият от които да се изпраща в Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“. Понастоящем специализираният програмен продукт за поддържане на централизирана база данни за проведените психологически изследвания е уеб базиран и по всяко време могат да се направят необходимите справки, включително и да се отпечатаат копия от протоколите. Ето защо вече не е необходимо Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ да получава и съхранява всички протоколи на хартиен носител. Отпадането на това изискване ще улесни както администрацията, така и

притежателите на удостоверения за регистрация за провеждане на психологически изследвания.

4. Предлагат се нови образци на заявления (Приложение № 8а), както и промени във вече съществуващите (Приложение № 8), свързани с искания за извършване на промени във вече издадени удостоверения за регистрация, а по-точно в списъците на психологическите лаборатории и психолозите, които са неразделна част от тях. Към настоящия момент съществува процедура за кандидатстване и издаване на удостоверение за регистрация за извършване на психологически изследвания, но липсват специални текстове, както и образци на заявления за извършване на промени към вече издадено удостоверение и списъците към него. От подаваните до момента заявления в свободен текст не винаги става ясно какво е искането на заявителя, не винаги се прилагат всички изискуеми документи или те не отговарят на всички изисквания, което от своя страна води до затруднения, връщане на заявлението за уточняване на искането и/или отстраняване на пропуските, с което се удължава срокът за извършване на административната услуга. Въвеждането на нови образци на заявления има за цел да се осигури безпроблемно и бързо извършване на заявените административните услуги.

**III.** Предложени са промени в реда за явяване на психологическо изследване на чужденци. Към настоящия момент с чл. 19 от наредбата е указано, че лицата, които не владеят български език, се явяват на психологическо изследване със заклет преводач. Изследването на тези лица се извършва само индивидуално. С проекта на наредба се предлага специфичният ред за явяване на психологическо изследване с преводач да се прилага не към лицата, които не владеят български език, а към чужденците. Това предложение има за цел да се избегне извършването на субективна преценка относно владеенето или не на български език от психолога, провеждащ изследването. Предвидена е възможност да се провежда освен индивидуално изследване и групово – когато изследваните лица говорят един и същи език и може да се използва един и същи преводач. Груповото изследване е по-рационално от гледна точка на организацията на психологическите изследвания. Това не противоречи на идеята изследването на чужденците да е отделно от останалите поради своята специфика. От текстовете на наредбата е премахнат загубилото актуалност понятие „заклет преводач“. Предлага се занапред преводачът да декларира, че преводът е направен коректно и декларацията да се съхранява в документацията на проведеното изследване.

**IV.** Предвидени са допълнения на конкретните задължения на психолозите и на лицата, притежаващи удостоверение за регистрация при организирането и провеждането на психологическите изследвания. Към съществуващите в момента задължения са добавени и следните:

1. Психолозите да провеждат психологическите изследвания само в помещенията, регистрирани в протокола за оглед на лабораторията, да присъстват в лабораторията в деня и часа, за който има записани по график лица за изследване и да спазват предварително обявения в графика начален час за психологическото изследване. В психологическите лаборатории често изследването се провежда в помещение, различно от регистрираното в протокола за оглед на лабораторията и одобрено за целта, и често срещана практика е в лабораториите да се обявяват едни часове в графика, а изследванията да се извършват в други. Контролът върху психологическите изследвания е свързан с проследяване на целия процес на изследването – от приемането на лицата в лабораторията до даването на заключение за психологическа годност. Спазването на часовете, отбелязани в графика на изследванията и провеждането им в помещенията, които са одобрени за тази цел, са важни за извършването на контрол при провеждането на изследванията и ограничаването на фиктивните изследвания.

2. Лицата, притежаващи удостоверение за регистрация, да осигуряват печат за всяка

лаборатория, който съдържа задължителни реквизити, да осигуряват преводач при провеждане на психологическо изследване на чужденци и да организират провеждането на психологическите изследвания само в помещенията, регистрирани в протокола за оглед на лабораторията, да предават архива от проведените психологически изследвания в Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“ или на друго регистрирано лице незабавно след прекратяването на правата по удостоверение им за регистрация и да връщат в агенцията удостоверението след заличаването на регистрацията им.

Документацията от проведените психологически изследвания трябва да се предава в Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, тъй като е необходима за различни цели – за провеждане на второ и/или трето психологическо изследване, за издаване на дубликати на удостоверения за психологическа годност и за извършване на различни видове справки. Отговорността за цялостната подготовка, организация и провеждане на психологическото изследване, правилното водене и съхраняване на документацията, е не само на психолозите, но и на лицата, получили удостоверение за регистрация.

**V.** Предвидена е промяна в образца на регистрационната карта за провеждане на психологическо изследване и в реда за попълването ?. Лицата, явяващи се на изследване за първа група цели на психологическото изследване съгласно чл. 9, ал. 1, т. 1 от наредбата, т.е. на кандидатите за придобиване на определени категории, водачите в обществен превоз на пътници или товари и водачите в таксиметров превоз, да декларират дали желаят или не желаят да заявят дадена цел, като срещу всяка цел в картата запишат собственоръчно „да“ или „не“ и се подпишат. Във връзка с това е разписана и процедура, при която, когато е деклариран отказ на лицето да заяви определена цел/цели, резултатите му за тази цел/цели не се разглеждат, а в резултатната карта, както и в протокола служебно се вписва отрицателно заключение за съответната цел/цели.

В повечето случаи в практиката лицата желаят да бъдат изследвани само за конкретна цел/цели, а не за всички цели от същата група. Поставянето на служебно отрицателно заключение за останалите цели, за които лицето не желае да бъде изследвано, оставя възможност, ако то промени решението си в рамките на срока за явяване на второ изследване за същата група цели, да се яви втори път и да заяви и новата цел.

За лицата по чл. 1, ал. 1, т. 2, 5 и 6, 7, т.е. явяващи се за втора група цели на психологическото изследване съгласно чл. 9, ал. 1, т. 1 от наредбата, се предлага психологът да отбелязва съответната цел и да се подписва. Това ще гарантира, че той е проверил внимателно всички представени от лицето документи и целта е отбелязана правилно.

**VI.** Допълнението в чл. 1, ал. 1, т. 2 се прави с цел да се посочи изрично, че лицата, които са изгубили правоспособност за управление на моторно превозно средство по реда на чл. 157, ал. 4 от Закона за движението по пътищата поради отнемане на всички контролни точки, се явяват на психологическо изследване преди явяването на изпит за възстановяване на правоспособността за категория В, В1, М или А.

Правоспособност за управление на моторно превозно средство се придобива най-напред за категория В, след което постепенно за другите категории. Необходимо и задължително условие е притежаването на правоспособност за управление на превозно средство от категория В за придобиването на правоспособност за управление на превозно средство от категория С, съответно притежаването на категория С за придобиване на категория D и т.н. Когато е налице основанието по чл. 157, ал. 4 обаче се губи правоспособността за всички категории, притежавани от водача. За да придобие (възстанови) отново правоспособността си по всички притежавани преди категории, лицето следва да се яви на съответните изпити най-напред за категория В, след което за всички останали категории. Целите на изследванията за психологическа годност в зависимост от набора на психологическите методики, които се използват по време на изследването, се разделят на три групи. Психологическото изследване на лицата, загубили правоспособност за управление на превозно средство, се провежда за втора група цели, а психологическото

изследване на кандидатите за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство се провежда за първа група цели (чл. 9, ал. 1, т. 1 съответно т. 2). В тази връзка е предложено допълнение в чл. 1, ал. 1, т. 2 от наредбата, с което се конкретизира, че на психологическо изследване подлежат лицата, които се явяват на изпит за придобиване на правоспособност за управление на превозно средство от категория В или В1. Тъй като към настоящия момент липсва подобно изрично уточнение, удостоверенията за психологическа годност, издадени въз основа на проведено изследване при наличието на основание по чл. 157, ал. 4 от Закона за движението по пътищата, се приемат при явяване на изпит за придобиване (възстановяване) на правоспособността и за останалите категории, което е неправилно, тъй като за придобиване на правоспособност за управление на превозно средство от категориите, посочени в чл. 1, ал. 1, т. 1 от наредбата, се провежда психологическо изследване за първа група цели съгласно чл. 9, ал. 1, т. 1 от наредбата.

**VII.** Текстът на чл. 8, ал. 7 от наредбата е формулиран по нов начин с цел да бъде по ясен и точен, като е допълнено основание за обезсилване на удостоверението, когато е налице основание по чл. 1, ал. 1, т. 2, 5, 6 или 7 и лицето подлежи на психологическо изследване на съответното основание. Във връзка с това са предложени и съответни текстове, съгласно които тези лица, при явяването си на психологическо изследване, задължително представят удостоверението за психологическа годност, което им е било издадено преди възникване на основанието. Разписано е и че тези удостоверенията се задържат, съхраняват и унищожават по съответен ред в психологическата лаборатория, в която лицето се е явило. С обезсилването и фактическото отнемане на предишните удостоверения на тези лица, е задължително извършване на нова психологическа експертиза на годността на лицата, които желаят да работят като водачи.

**IX.** Понастоящем в наредбата са определени изискванията към психолозите, които извършват първо и второ психологическо изследване, които са: завършено висше образование по специалност „психология“ и образователно-квалификационна степен „магистър“. С проекта на наредба се предлага въвеждането на изискване към квалификацията и на служителите на Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“, които разработват методическите указания за извършване на психологическите изследвания и работа с психологическите тестове, осъществяват контролните функции по отношение на спазването на методическите указания и провеждат третото психологическо изследване. Предлага се тези служители да имат квалификация по специалност „психология“, образователно-квалификационна степен „магистър“ и най-малко тригодишен стаж по специалността. Предлаганите изисквания са с цел служителите, които разработват методическите указания и извършващи контролни функции по отношение на спазването на методическите указания да имат квалификация поне същата като тази на психолозите, извършващи първо и второ психологическо изследване, както и професионален опит, достатъчен за качествено и ефективно изпълнение на задълженията им.

**X.** Предлага се председателите на изпитни комисии да имат право на две, вместо на три явявания на психологическо изследване в рамките на една година. Обективният подход при установяването на професионалната годност на председателите на изпитни комисии във връзка със спецификата на дейността им и вменените им отговорности изисква експертна оценка на базата на детайлизирано изследване, което по своята същност се различава от масовия скрининг, провеждан в лабораториите при първо и второ изследване.

**XI.** С проекта на наредба са предвидени конкретни изисквания към помещенията, в които се организират психологическите лаборатории. Липсата към настоящия момент на изисквания към размерите на помещението, в което се провеждат психологическите изследвания, и пространство за работа на всяко изследвано лице, както и на изисквания за поддържане на оптимална температура и за достатъчно светлина, на практика водят до



ползването на помещения крайно неподходящи и негодни за работа с хора. Създаването на условия за нормалното протичане на процесите по провеждането психологическите изследвания изисква определянето на конкретни задължения за минимално пространство за работа на изследваните лица, достатъчно светлина в помещенията и оптимална температура. Практика за определяне на конкретни изисквания за размери на помещенията, осигурено пространство за работа на лицата, светлина и топлина съществува и успешно се прилага и по отношение на друга подобна дейност – провеждането на обучение и изпити за придобиване на правоспособност за управление на моторно превозно средство.

**XII.** С новото приложение 11а се предлага въвеждането на допълнителни изисквания към софтуера на компютризираната психологическа апаратура за провеждане на апаратното изследване, с което се проверява бързината на реакциите на изследваните лица, разпределяемост и концентрация на вниманието и устойчивост в стресогенна ситуация. Предлаганите промени имат за цел да се осигури еднократност при работата с апарата. Към настоящия момент съществуващите изисквания към софтуера не ограничават лицата, явяващи се на психологическо изследване, да извършват многократно действията за работа с апарата, чрез който се проверяват посочените по-горе процеси на реакция и устойчивост на психиката. Липсата на ограничение за еднократност на работата с апарата води до възможност лицата, явяващи се на изследване, да бъдат обучавани предварително, което от своя страна води до нереалистични и недостоверни резултати. Също така с промените в изискванията към софтуера на компютризираната психологическа апаратура е предвидена възможност да се правят справки за продължителността на изследването и резултатите от него както на отделно лице, така и на група лица, което повиши ефективността на контрола за спазването на нормативните и методическите изисквания към организацията и провеждането на индивидуалното психологическо изследване.

**XIII.** В проекта на наредба са включени и промени, свързани с документите, които представят изследваните лица преди явяване на психологическо изследване. Целта на тези изменения е да се отстранят неточностите в наименованията на документите и да се посочат актуалните им наименования.

На основание чл. 26, ал. 2 от Закона за нормативните актове проектът на наредба заедно с доклада към него бяха публикувани за обществено обсъждане.

Пълният текст на проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 36 от 15 май 2006 г. за изискванията за психологическа годност и условията и реда за провеждане на психологическите изследвания на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС, на водачи на МПС и на председатели на изпитни комисии и за издаване на удостоверения за регистрация за извършване на психологически изследвания (обн., ДВ, бр. 46 от 2006 г.; изм., бр. 4 и 36 от 2007 г., бр. 18 и 89 от 2010 г., бр. 80 от 2011 г., бр. 41 и 69 от 2012 г.) може да се види в **Приложението**.

#### **Лице за контакти:**

Здравко Аспарухов - началник на отдел "Психологически подбор", Изпълнителна агенция „Автомобилна администрация“,  
тел.: 02/9308877  
e-mail: [psiholozi@rta.government.bg](mailto:psiholozi@rta.government.bg),

---

## Приложения

» [Проект на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 36 от 15 май 2006 г. за изискванията за психологическа годност и условията и реда за провеждане на психологическите изследвания на кандидати за придобиване на правоспособност за управление на МПС, на водачи на МПС и на председатели на изпитни комисии и за издаване на удостоверения за регистрация за извършване на психологически изследвания \(1.05 MB\)](#)

» [Становища и предложения от общественото обсъждане по проекта на Наредба за изменение и допълнение на Наредба № 36 от 15 май 2006 г. \(11.68 KB\)](#)